

ב"ה

פרשת שופטים

שום תשים עליך מלך
שופטים יז, טו.

מלחמת מצוה – מלחמה שמצוה להשתתף בה

ענין זה נוגע גם למאורעות שאירעו לאחרונה^[1] בימים שלפני זמן מתן תורה בשנה זו.

...ולכל לראש - בנוגע להאמור שהיתה זו "מלחמת מצוה": ישנם השואלים, שבזמן הזה לא שייך לכאורה "מלחמת מצוה", כי, בשביל "מלחמת מצוה" יש צורך במינוי מלך [כמובן מזה ש"ש" שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך. . ולהכרית זרעו של עמלק וכו"], ו"מינוי מלך קודם למלחמת עמלק"], ו"אין מעמידין מלך בתחילה אלא על פי בית דין של שבעים זקנים ועל פי נביא", שכל זה אינו שייך בזמן הזה.

ומוסיפים להביא ראייה לדבריהם - אף שאין זה בסגנון הרגיל בדרך הפלפול כו' - שאם נאמר שגם בזמן הזה שייך הענין ד"מלחמת מצוה", היו צריכים לכלול בשולחן-ערוך גם פרטי הדינים דמלחמת מצוה (כידוע החילוק בין הרמב"ם לשולחן-ערוך, שהרמב"ם מביא גם דינים השייכים לזמן הבית, מה שאין כן בשולחן-ערוך הובאו רק דינים השייכים בזמן הזה), ומזה שבשולחן-ערוך לא הובאו דיני מלחמת מצוה, מוכח, שאין זה שייך בזמן הזה.

ובכן: לכל לראש, יש להעיר, שלפי דבריהם שהגדר ד"מלחמת מצוה" תלוי במינוי מלך - נמצא דבר תמוה ביותר: המלך הראשון בישראל היה שאול^[2]. ולדעת הרמב"ם - גם ליהושע היה דין מלך^[3], וכן משה רבינו מלך היה^[4].

ועל פי זה נמצא שכל המלחמות שהיו לאחרי מות יהושע עד המלכת שאול (שאז לא היו מלכים בישראל, כי אם שופטים כו') - כולל גם המשך ורוב המלחמות דכיבוש הארץ, החל ממה שכתוב^[16] "ויהי אחרי מות יהושע . . . ויאמר יהודה לשמעון אחיו עלה אתי . . . ונלחמה בכנעני וגו'" - לא היה להם גדר של "מלחמת מצוה"!

ואפילו אם נדחוק לומר שכיון שהתחלת המלחמה דכיבוש ארץ ישראל היתה על ידי יהושע, שהיה מלך, לכן גם כל המשך המלחמות דכיבוש הארץ (וכלשון חכמינו ז"ל^[16] - שהובא גם בפירוש רש"י^[17] - "שבע שכבשו") הם בגדר מלחמת מצוה" - עדיין נצטרך לומר בנוגע למלחמות שהיו בימי דבורה ובימי יפתח, שלא היו בגדר "מלחמת מצוה", שזהו היפך פשטות ושטחיות הענינים!

וכמו כן נצטרך לומר כן בנוגע למלחמת החשמונאים: אף שהיו אז מלכים - הרי כיון שלא היו מבית דוד, ולא נמשחו על ידי נביא, אין להם דין מלך לאמיתתו. וכיון שכן, הרי מלחמתם אינה בגדר "מלחמת מצוה".

ולאידך גיסא, מצינו בדברי ימי ישראל דסוף בית שני, שמינו "משוח מלחמה"^[18], והרי מינוי "משוח מלחמה" שייך ל"מלחמת מצוה" דוקא.

וכן יש להוכיח מהסיפור אודות בן כוזיבא, כמו שכתב הרמב"ם^[19] ש"רבי עקיבא . . . היה אומר עליו שהוא המלך המשיח" ("עד שנהרג . . . נודע להם שאינו"), ועל כן צריך לומר, שהיו לו הסימנים של המשיח, כמו שכתב הרמב"ם^[101] שאחד מהם הוא ש"ילחם מלחמות ה'", וכפי שמביא^[111] את הפסוק^[12] "כי מלחמות ה' אדוני נלחם", והרי מלחמה זו היא בודאי "מלחמת מצוה" (ודוחק לומר ש"מלחמות ה'" ו"מלחמת מצוה" הם גדרים שונים). ועל כרחק צריך לומר, ש"מלחמת מצוה" - שנלחם בן כוזיבא שלא היה אז מלך - אינה תלויה במלך דוקא.

ועוד והוא והעיקר: בהמדובר אודות "מלחמת מצוה" - לא היתה הכוונה לגדר ההלכתי של "מלחמת מצוה" בכל הפרטים, אלא הכוונה היא למלחמה שמצוה להשתתף בה, שזוהי המלחמה להגן על ישראל - כדברי הרמב"ם^[13]: "אי זו היא מלחמת מצוה כו', ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם", וענין זה בודאי אינו תלוי במינוי מלך.

ואכן דין זה הובא (לא רק ברמב"ם, אלא) גם בשולחן ערוך - בהלכות שבת^[14]: "עובדי כוכבים שצרו על עיירות ישראל . . . יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללין עליהם את השבת", ו"מצוה על כל ישראל שיכולין לבוא לצאת ולעזור לאחיהם שבמצור ולהצילם מיד הגוים בשבת"^[15].

ומה גם שענין זה אינו שייך לארץ ישראל דוקא, אלא כן הוא גם בחוץ לארץ, כדאיתא בגמרא^[16] בנוגע לדין "עיר הסמוכה לַסֶּפֶר" לגבי "נכרים שצרו על עיירות ישראל" - "וּכְבֹּל כְּעִיר הַסְּמוּכָה לַסֶּפֶר דְּמִיא, וְתַרְגּוּמָא (אי זו עיר כְּבֹבֵל דְּהוּיָא סְמוּכָה לַסֶּפֶר) נַהֲרַדְעָא".

...המורם מכל האמור לעיל בנוגע למאורעות שאירעו לאחרונה: אין נפקא מינא אם יש לזה גדר הלכתי של "מלחמת מצוה" אם לאו, מה הסיבה שגרמה לזה, ומה הם התוצאות שבאים מזה; אלא יש לבחון את המצב על פי התורה - שזוהי הבחינה היחידה.

ובכן: ברור הדבר, שהיה זה מעמד ומצב שהוצרכו "עזרת ישראל מיד צר שבא עליהם", ולא רק בנוגע לאחד מישראל, או עשרה מישראל כו', אלא בנוגע למספר גדול ביותר של בני ישראל שנמצאים בארצנו הקדושה,

"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"^[17], אשר, על פי פסק דין הרמב"ם^[18] בהכרח שתמיד יהיו יהודים בארץ ישראל, ועד שהיה זה נוגע גם לכלל ישראל בכל קצוי תבל; וכמו כן ברור הדבר שההצלה היתה באופן נסי, למעלה מדרך הטבע.

וכיון שכן, יש להתבונן במאורע זה, ולהודות להקב"ה על הנסים הגדולים כו', ובלשון פירוש רש"י בהתחלת פרשתנו: "להודיע חסדיו של מקום!"

קטע משיחת ש"פ מסעי, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תורת מנחם ה'תשכ"ו.

^[1] במלחמת ששת הימים.

^[2] ויק"ר פכ"ו, ז.

^[3] ראה הל' סנהדרין ספ"ח. הל' מלכים פ"א ה"ג.

^[4] הל' ביהב"ח פ"ו ה"א.

^[5] ס' שופטים בתחלתו.

^[6] ב"מ פט, א. זבחים קיח, ב. ועוד.

^[7] יהושע יד, יו"ד. שם, טו.

^[8] יוסיפון בקדמוניות ליוסף ב"ג. וראה סדה"ד ג"א תתכ"ה.

^[9] הל' מלכים פי"א ה"ג.

^[10] שם ה"ד.

^[11] שם ספ"ז.

^[12] שמואל-א כה, כח.

^[13] הל' מלכים רפ"ה.

^[14] רמב"ם הל' שבת פ"ב הכ"ג. שו"ע או"ח ששכ"ט ס"ו.

^[15] רמב"ם שם.

^[16] עירובין מה, א.

^[17] עקב יא, יב.

^[18] ראה סהמ"צ מ"ע קנג.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחי
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה

